

A Szalézi Szent Ferenc Gimnázium környezeti nevelési programja

1. A jogszabályi háttér

A **Közüoktatási törvény 2003. évi módosítása az iskolák pedagógiai programjának felülvizsgálatát**, új tartalmi elemekkel való bővítését írta elő. Az újragondolás egyben lehetőséget kínál arra, hogy nevelési törekvéseinket minőségi szemlélettel fogalmazzuk meg. A környezeti nevelés szempontjából különösen fontosnak tartjuk, hogy kimunkáljuk azokat a fejlesztési eljárásokat és munkafolyamatokat, amelyek biztosíthatják munkánk áttekinthetőségét, színvonalát és teret nyitnak fejlesztéséhez is. Célunk, hogy elérjük azt, hogy ez az európai normák szerint is hangsúlyos pedagógiai terület szervesen illeszkedjék iskolánk nevelő-oktató munkájához, szervezetéhez.

A környezeti nevelés fogalma

„Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen környezettel;

- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére;
- felkelti az igényt, képessé tesz: a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására; összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére; a problémák megkeresésére, okainak megértésére;
- kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére;
- az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben;
- a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.” (Környezeti Nevelés Komplex Programja, 2004)

A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.” (IUCN, 1970)

A Nemzeti Alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést:
„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók **környezettudatos magatartásának**, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő

természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A **fenntarthatóság** pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

2. A környezeti nevelés jelenlegi helyzete iskolánkban

Iskolánk két nemzeti park között található. A *természeti környezet* csodálatos, de a gyerekek egy része nem ismeri eléggé lakóhelyének közvetlen környezetét, értékeit. A családi programoknak ritkán részei a hétvégi, természetben tett séták, kirándulások. A természeti értékek mellett az is tény, hogy iskolánk egy nagy vegyi gyár, a BorsodChem Rt. közelében van. Az ifjúság beleszületett ebbe a helyzetbe, nem zavarja a gyár közelsége. Ennek ellenére mindenkinek ismerni kell a gyár környezetvédelmi politikáját.

Iskolánk tanulóinak 10%-a *gyógytestnevelésben* vesz részt, tehát huzamos tartási vagy egyéb egészségügyi problémával küzd. Iskolánkban jól szervezett *iskola-egészségügyi ellátás működik* és rendelkezésünkre áll kiváló munkát végző, mentálhigiénés végzettséggel is rendelkező elhivatott védőnők. Védőnők hetente egy fogadóórát tart, ahol a tanulók felkereshetik problémáikkal. Ezen túl osztályfőnöki órákon egészségügyi témákban rendszeres felvilágosítást végez.

A *szaktárgyi órákon* idő híján jelenleg a szükségesnél kevesebb figyelmet tudunk fordítani a környezetvédelem témakörére. 9. évfolyamban nincs biológia óra, az osztályfőnöki órák erre a célra fordított száma jelenleg kevés. A 10. osztálytól heti két biológia óra a tananyagra éppen elég, a szaktanárok csak kevés környezeti nevelést csempészhetnek a tanórájukba, mivel azt a felvételikén sem tesztelik. Hasonló a helyzet a kémia tantárggyal is, az első két évfolyamot követően befejeződik az oktatása. 9. és 10. osztályban heti két órában nincs elegendő lehetőség komoly környezettudatos magatartás kialakítására. A biológia, kémia és a földrajz órákon lehetőségeinkhez mérten alakítjuk a tanulók szemléletét, de jelenleg ez sem elegendő. Eddig a tanárok egy része nem vette komolyan azt az elvet, hogy a környezeti nevelés minden tanár kötelessége.

Tizedik osztálytól a biológia *fakultációra* járó diákok részesülnek nagyobb mértékben természetszeretetre nevelésben. *Kirándulunk* a Hortobágyi Nemzeti Parkba és a Bükki Nemzeti Parkba, rendszeresen részt veszünk a jászberényi Lehel Vezér Gimnázium által szervezett Biológiai Szimpóziumon, ahová kiselőadásokkal készülünk környezet-és természetvédelemmel kapcsolatban. Az ottani program része a környék természeti értékeinek megismerése is. A 7. és 8. osztályos tanulókkal rendszeresen szerepelünk a Herman Ottó Biológia Versenyen. Évente meghirdetjük a Kitaibel Pál Országos Biológia és Környezetvédelmi Versenyt, amire 20-25 diák nevez, főleg 10. osztályosok. A nehézségeink ellenére rendszeresen vannak országos döntős tanítványaink. Már harmadik alkalommal jutott tanítványunk Az Ifjú Kutatók Nemzetközi Versenyének Döntőjébe, a környezettudomány témakörben. Kémia tantárgy keretén belül ebben a tanévben először nevezünk a Curie Kémia és Környezetvédelmi Emlékversenyre (9. és 10. osztályos tanulókkal). Mindezek a versenyek és eredmények rendkívül sok szabadidős elfoglaltságot jelentenek diáknak és tanárnak egyaránt.

Osztálykirándulások: Minden osztály megy évente legalább egyszer több napos kirándulásra. Az alsóbb évfolyamosok a lakóhelyünk közelében levő tájakkal ismerkednek a felsőbb évesek távolabbi vidékekre utaznak Ezek a kirándulások is hozzájárulnak a természet és környezet megszerettetéséhez.

Felszereltségünk: Környezetvédelmi vizsgálatokhoz szükséges eszközeink, laborunk, CD-ink, modern természettudományos és környezettudománnyal kapcsolatos könyveink nincsenek. Folyamatos célkitűzésként kell kezelni ezen eszközök és ismerethordozók állományának fokozatos megteremtését.

Továbbképzések: Az utóbbi években az iskola szűkös anyagi keretei miatt ilyen jellegű továbbképzéseken nem a megfelelő számban vettünk részt.

3. Környezeti nevelési programunk célkitűzései

- *Rendszerszemléletre nevelés:* tanulóinkat képessé kell tenni arra, hogy a tanórán szerzett ismereteket össze tudják kapcsolni az élet valós ügyeivel, hogy önmaguk lássák meg a problémákat, azok összefüggéseit és önmaguk keressék az arra adható válaszokat.
- *Az alternatív problémamegoldó gondolkodás elsajátítása:* melynek során tanulóinkban ki kell fejlesztenünk azt a képességet, hogy a problémákra válaszokat is keressenek. Az alternatívák értékelése, ellenőrzése után képesek legyenek a helyes megfelelő válasz kiválasztására.
- *A globális összefüggések megértése:* fontos dolognak tartjuk, hogy tanulóink ne csak az egyes környezeti problémákat ismerjék fel, hanem azok gazdasági, társadalmi okait is megértsék.
- *A létminőséghez szükséges értékek megmutatása:* környezetünk minősége, gazdagsága létminőségünk egyik alapvető meghatározója, ezért meg kell értetnünk a létminőséghez szükséges nem anyagi jellegű dolgok szerepét az életünkben.
- *A létminőséghez tartozó viselkedési normák és formák kialakítása:* vagyis közösen fedezzük fel, hogy mit is tehetünk egyéni életünkben.
- *A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése:* az embernek együtt kell működnie a természettel és nem uralkodnia felette. Fel kell fedeztetnünk, hogy biológiai sokféleség nélkül nincs emberi létezés.

3.1 Alapelveink

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk:

- a fenntartható fejlődés,
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések,
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései,
- alapvető emberi szükségletek,
- emberi jogok,
- demokrácia,
- elővigyázatosság,
- biológiai és társadalmi sokféleség,

- az ökológiai lábnyom.

Szem előtt tartjuk azt a tényt, hogy minden tanítási órán és az órákon kívül ugyanazt a tanulót neveljük és tanítjuk, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

Iskolánkban kiemelten fontos *feladatunknak* tartjuk, hogy a diákok környezettudatos magatartását alakítsuk, valamint környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk. A '90-es évek óta éppen ezért foglalkozunk tudatosan környezeti neveléssel. Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és marad.

4. A környezeti nevelés szinterei iskolánkban

4.1 Hagyományos tanítási órákon

A környezeti nevelés egyik lehetősége, hogy az adott tananyag tanítása során a tanár minden alkalommal megbeszélje a tanulókkal a környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos kérdéseket. Az összes tantárgyra kiterjedő, összehangolt tanórai környezeti nevelést kezdő lépésnek tekintjük iskolai programunk elindításában. Meggyőződésünk, hogy az a tény, hogy tanulóink a különböző tantárgyak óráin és több tanár közvetítésével találkoznak a környezet és egészségvédelem kérdéseivel, bemutatja számukra, hogy az élet minden területén fontos problémáról van szó. A szennyezések és következményeik megismertetése mellett a megelőzésről, az egyén és közösség felelősségéről, a gazdasági és társadalmi vonatkozásokról is megfelelő hangsúllyal legyen szó az órákon. A következtetések és feladatok megfogalmazásakor mindig elérhető célt és megoldható problémát kell a gyerekek számára felkínálni.

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A diákok feladatként kapják, hogy nézzék a televízió és hallgassák a rádió környezeti és természeti problémákkal kapcsolatos adásait, gyűjtsék e témában az újságcikkeket. Ezeket a tanórákon közösen dolgozzuk fel. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért. Az egyes tantárgyakban a következő nevelési feladatokat oldjuk meg.

Célul tűzzük ki, hogy gimnáziumi tanulmányai alatt minden tanuló legalább egy környezetvédelmi témájú házi dolgozatot készítsen ismeretei, a könyvtárban vagy a világhálón hozzáférhető anyagok felhasználásával.

Magyar nyelv és irodalom:

- az ember felelőssége a teremtett világgal szemben a Bibliában,
- beszéd, szónoklat érvelés környezetvédelmi problémák megoldása ügyében,
- beadvány illegális hulladéklerakók felszámolása ügyében,
- a nyelv szólásainak változása,
- természeti értékek leírása szépirodalmi művekben,
- lepusztult és helyreállított értékek különbsége a művészeti stílusokban.

Történelem:

- eltérő környezeti feltételek és társadalmi fejlődés,
- az ókori és középkori nagyvárosok környezeti gondjai (vízellátás, személtelhelyezés, zsúfoltság)
- a felfedezések és a gyarmatosítás környezeti hatásai,
- lecsapolás, folyószabályozás, ármentesítés kezdetei,
- az ipari forradalmak környezetre gyakorolt hatásai,
- a modern háború tájra, természetre és épített környezetre gyakorolt hatása,
- az atomrobbantás elhúzódó hatása.

Biológia:

- a baktériumok szerepe a szennyvíztisztításban,
- a növényvédő és rovarirtó szerek hatása az emberi és állati szervezetre,
- a szennyezett városi levegő hatása,
- a rostdús táplálkozás fontossága, a vegetáriánus táplálkozás előnyei és hátrányai,
- a felhalmozódó mérgek a sejtekben,
- az UV sugárzás és az ózon hatásai,
- a természetes és mesterséges környezetszennyezők mint evolúciós tényezők.

Kémia:

- a sugárzó veszélyes hulladékok kezelése,
- az atomenergia békés és háborús felhasználása,
- az energiatermelés formái, hőerőművek,
- a természetben lejátszódó sav-bázis folyamatok,
- az alkoholizmus és a metanol hatása a szervezetre,
- a fehérjék kicsapódását okozó kémiai anyagok,
- a génmanipulációk hatása a növényekre és az állatokra.

Fizika:

- a mesterséges égitestek szerepe az információ közvetítésében,
- a higany mérgező hatása,
- a nagyfeszültségű vezetékek élettani hatása az élőlényekre,
- galvánelem környezetszennyező hatása – veszélyes hulladékok, tölthető elemek akkumulátorok,
- a világűr békés felhasználása.

Társadalomismeret – etika:

- környezeti kérdések erkölcsi dilemmái,
- társadalmi szolidaritás, társadalmi igazságosság az egészséges környezet, a környezeti terhek megosztása,
- a világvallások környezettel kapcsolatos állásfoglalása.
- környezeti konfliktusok és kezelésük.

Az idegen nyelvi órák:

Itt is nyílik lehetőség arra, hogy a tanulók a környezetvédelemmel, a természettel foglalkozzanak. A társalgási témák közt szerepel az időjárás, évszakok. Ehhez a témához kapcsolódik a természet, az erdő, a növények és az állatok. Mivel a nyelvvizsgán is szerepelnek ezek a témák, így a szaktanároknak meg kell ragadni az alkalmat és foglalkozni ezzel a kérdéssel. Idegen nyelvről anyanyelvre fordítás során is egyre többször találkozhatnak a diákok a környezetszennyezéssel és a környezetvédelemmel kapcsolatos szövegekkel.

Földrajz:

- túlnépesedés következményei,
- élelmezési gondok és ebből születő járványok,
- urbanizációs problémák,
- globális klímaváltozás,
- ózonlyuk, erdőirtások, túllegeltetés,
- túllöntözés, talajpusztulás, elsivatagosodás,
- édesvíz-készletek veszélyhelyzete,
- környezetszennyezés, savas eső,
- sok veszélyeztetett növény- és állatfaj problémája.

Osztályfőnöki:

- életvezetés, életmód, szokásaink a múlt, a jelen, a jövő környezetében,
- fogyasztóvédelmi ismeretek
- testi, lelki problémák, a megoldás módjai,
- a tájékoztatás erkölcsé, hirdetés, reklám,
- intézmények, civil szervezetek.

4.2 Nem hagyományos tanórai keretben

A környezeti nevelés keretében a vizsgálódás, a tevékenységek homlokterében kell állnia a valóságos, megtapasztalható környezetnek. A környezeti értékek megismerése, a problémák megértése, a tanulók és környezetük viszonyának cselekvési döntési lehetőségei tisztázása, valamint a szembesülés tetteik következményével olyan tanulási helyzetek megteremtését kívánja meg, amelyek a hagyományos, tantermi tanórák során nem biztosíthatók. Ezért a következő tanórán kívüli foglalkozásokat szervezzük tanulóinknak:

4. 2. 1 Erdei iskola, projektoktatás

A teljes 9. és 10. évfolyam tánc-és drámaoktatásban vesz részt 18 órában erdei iskolai program keretében., ahol lehetőség nyílik a természet jobb megismerésére. Az idei tanévtől a 11. és 12. osztályban tanulóink a „művészetek” tantárgy keretén belül egy napot töltenek a környező településeken, ahol a helyi értékekkel ismerkednek.

4. 2. 2 Versenyek

A tanulókat arra ösztönözzük, hogy olyan versenyeken induljanak, ahol a környezet-és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat (pl. Kitaibel Pál Biológiai verseny, Ifjú Kutatók Nemzetközi Konferenciája, a jászberényi Biológia Szimpózium, Lóczy Lajos földrajz verseny).

Idegen nyelveken fordítási versenyeket szervezünk, ahol gyakran szerepelnek természetvédelemmel foglalkozó cikkek is. Német és angol tárgyakból megyei fordítóversenyt szervezünk, ahol rendszeresen szerepelnek biológiával, környezetvédelemmel kapcsolatos témakörök.

4. 2. 3 Tanulmányi kirándulások

A tanulmányi kirándulásoknak jelentős pedagógiai értéke van. A tanulóközösség összekovácsolása, az élményszerzés, az együttlét öröme ötvöződik a közelebbi, távolabbi tájakkal, nevezetességekkel való megismerkedéssel, hazánk felfedezésével. Ennek a nevelési formának a célja legfőképpen a közösség és azzal együtt a személyiség fejlesztése. E fejlesztési feladatokat azonban szolgálhatják különböző megismerő, tanulási helyzetek is, törekedjünk arra, hogy tanulóink kapjanak különböző ismeretszerző feladatokat, készüljenek kiselőadásokkal, végezzenek gyűjtőmunkát.

5. Kapcsolattartás a környezeti nevelésben

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is. Az iskolának a következő tanévben – az alábbiakat figyelembe véve – ki kell dolgoznia részletesen is az iskolán belüli és kívüli kapcsolatrendszerét.

5. 1 Az iskolán belüli együttműködés

5. 1. 1 Tanárok

Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését. Ennek részeként a tanterv és tanmenetek elkészítésekor meg kell fogalmazniuk, hogy saját szakterületükön miként tudnak többletet adni a környezeti neveléshez. Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat,

javaslatokat adnak. A közös munka áttekintése a természettudományi munkaközösség vezetőjének feladata, amelyet munkaköri leírásában rögzíteni szükséges.

A legfontosabb tényező az, hogy a tantestület tagjait partnerként megnyerjük a környezeti nevelési munkához, ennek érdekében a következőket tesszük:

- tantestületen belüli, környezetvédelmi vonatkozású továbbképzés szervezése,
- új környezeti nevelési irodalmak feldolgozásán alapuló foglalkozások szervezése: témanap rendezése évente. A víz világnapja alkalmából ezen a napon minden tanóra anyaga a vízhez kapcsolódjon,
- a kétszintű érettségi környezeti nevelési vonatkozásainak összegyűjtése, tananyagba építése,
- a nevelőtestület éves kirándulásain minden alkalommal tudatosan kell tervezni környezetvédelmi, környezeti nevelési vonatkozású eseményeket,
- az osztálykirándulások alkalmával biztosítani kell minden évfolyamon, hogy a meglátogatott területeken található tanösvényeket tanulóink meglátogassák.

5. 1. 2 Diákok

Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoporthoz.

5. 1. 3 Tanárok és diákok

A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek áttekintése a természettudományi munkaközösség vezetőjének feladata.

5. 1. 4 Tanárok és szülők

Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét – a lehetőségeiket figyelembe véve – a családok maguk is biztosítják.

5. 2 Az iskolán kívüli együttműködés

5. 2. 1 A fenntartó

Mivel a fenntartó határozza meg az intézmények feladatát és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés a környezeti nevelési programunk megvalósítása

szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.

5. 2. 2 Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények és szervezetek

Ilyenek a lakóhelyünk környezetében található Nemzeti Parkok, Ökológiai Intézet (Miskolc), Észak-magyarországi Regionális Vízmű (a továbbiakban: ÉRV), ÖKO-falu Gömörszőlős. A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

Látogatás az Észak-magyarországi Regionális Vízműnél, a szennyvíztisztítóban, a lázbérci víztisztítóban stb. A konkrét látogatások időpontját, tematikáját a természettudományos munkaközösség munkatervében tervezi meg, végrehajtását a munkaközösség vezetője irányítja. A nemzeti parkokkal való kapcsolat (ANP, BNP, HNP) rendszeres látogatások révén ismertetjük meg tanulóinkat a természeti értékekkel (madárgyűrűző tábor, daruvonulás...) Debreceni Egyetem természettudományi tanszékeinek meglátogatása.

5. 2. 3 Az iskolai büfé

Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé kínálata. Fontos, hogy továbbra is megőrizzük ezt a helyzetet, hogy a büfé nem egy nagyvállalat része, hanem egy, az iskolánkra szabottan működő önálló egység. Kívánatos, hogy bővüljön az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen tejtermék- és gyümölcskínálat. Újra időszerűvé vált annak felmérése, hogy az egészséges táplálkozás érdekében mi legyen a büfé kínálata. A tanulók és a tanárok körében ezt az iskolai diákönkormányzat, a szülők közt az iskola szülői munkaközössége végzi el. Az eredmény ismeretében az iskolavezetés megbeszélést folytat a büfé működtetőjével.

6. Szükséges eszközök, erőforrások

6. 1 Taneszközök

Az iskola nem rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolni kell az elhasználdott vegyszereket, eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni. Lehetőségeinkhez mérten fejlesztenünk kell a környezeti neveléshez szükséges audiovizuális illetve multimédiás eszközeinket.

6. 2 Költségvetés

A természettudományos munkaközösség-vezetője minden tanév elején leadja azoknak a könyveknek és egyéb információhordozóknak a listáját, amelyek szükségesek a környezeti program végrehajtásához.

Az alapítvány támogatásával olyan iskolai versenyeket szervezünk, amelyek a környezeti nevelést szolgálják. A programokat az iskolai munkatervben szerepeltetni kell, kitűzésükért a természettudományos munkaközösség vezetője a felelős.

Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kulturált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

6. 3 Továbbképzés

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést. Szervezünk továbbképzéseket a miskolci Ökológiai Intézet munkatársai vezetésével a környezetvédelem kiemelt témáiban a tantestület számára. A biológia szakos tanároknak lehetőséget adunk a környezetvédelmi szak megszerzésére.

7. Kommunikáció

7. 1 Hagyományok ápolása

- fordítóverseny szervezése; a megyei angol és német megyei fordítóversenyeken, amelyet évente az iskolánk rendez ilyen témájú cikkeket is kell fordítani
- drog-prevenációs program folytatása;
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.

A tanítási órákra meghívjuk az Ökológiai Intézet munkatársait előadást tartani.

7.2 Az iskolán belüli kommunikáció formái

A környezeti nevelésben – jellegénél, összetettségénél fogva – nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Ugyanakkor legalább ilyen fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott, hallott és látott média-irodalomban kritikusan, a híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni. Fontos számunkra, hogy képesek legyenek a szakirodalomban eligazodni, az értékes információkat meg tudják az értéktelentől különböztetni. Tanulóinkat meg kell tanítani a fellépésre, a szereplésre, az előadások módszertanára. Végzett munkájukról számot kell adniuk írásban és szóban egyaránt – e képesség napjainkban nélkülözhetetlen. A belső kommunikációt a következő formákban valósítjuk meg:

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel,
- önképzőkori előadás környezetvédelmi vonatkozású témában,
- házi dolgozat készítése,
- poszterek készítése és bemutatása,
- iskolarádió felhasználása híradásra,
- drótpostán történő levelezés: tanárokkal, szülőkkel, diákokkal,
- faliújságon közölt információk készítése, szórólapok készítése.

7.3 Az iskolán kívüli kommunikáció formái

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból,
- környezeti problémákról megjelent tudományos cikkek feldolgozása,
- környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek feldolgozása, értékelése,
- a környezet állapotfelmérésének értékelése, kapcsolatfelvétel az illetékesekkel,
- a közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködés az illetékes önkormányzattal.

*

Tisztában vagyunk vele, hogy környezeti nevelési tevékenységünk eredményességét csak több éves tevékenység után lehetséges érdemben mérni.

Csak akkor lehetünk azonban elégedettek, ha az iskola minden tanítási óráján és a tanórán kívüli foglalkozáson is egyaránt törekszünk a környezeti nevelés szempontjainak érvényesítésére, a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos tudatos pozitív szemlélet kialakítására. Ehhez kérjük iskolánk minden pedagógusának és egyéb alkalmazottjának, a szülőknek és maguknak a diákoknak az aktív munkáját és támogatását!

Kazincbarcika, 2011. május 26.

Petróczi Gábor
igazgató